

עין משפט
גור מצוה

סב:

פסוּלָה בסובח ובמבוי. תימה דהוּם ליה למימר ימעט כדאמרי' בריש מסכת סוכה (דף ג.) מבוי דרבנן תני תקנתא וי"ל משום דצעי למימר כסוכה נקט לשון פסולה אי נמי לפי שהיה לריץ להאריך בלשון ולומר יכזה וימעט ויחזור וידליק דלמעט כמו שהיא מודלקת לא סגי כדאמרינן בפ' במה מדליקין (שבת דף כב:) הדליקה בפנים והולאה בחוץ לא עשה ולא כלום והכא נמי לא שאל:

הדרן עלך הבונם

מְרוּבָּה. מי קתני אין בין כו'. משמע הכא היכא דתני אין בין לא שיץ למימר תנא ושייר והקשה הר"י מאורליני"ש מהא דתנן בפ"ק דמגילה (ד' ת. ופס ד"ה אין) אין בין נדרים לנדבות אלא שהנדרים חייב באחריותן ונדבות אינו חייב באחריותן ואכתי הא איכא שהנדבה צאה מן המעשר ונדר שהוא דבר שבחובצה אין צאה אלא מן החולין דמתנן בהתודה (מנחות ד' פא.) וי"ל דהתם לא צא לשנות כל ענין שנדר ונדבה חלוקים זה מזה אלא צא לומר שאין חיוצ הבאה בזה יותר מצוה אלא אחריות אצל לענין צל תאחר זה וזה שזין וכן אין בין שנת ליום הכפורים לא איירי לכל דברים שצניניהם כגון איסור אכילה וכן אין בין י"ט לשבת אלא אויל נפש בלצד לא איירי בחומר שצניניהם כגון לאו ומיתא אלא בדבר האסור או מותר לעשות בזה ועוד וי"ל דהך משנה דמגילה שנויה במסכת קנים (פ"א מ"א) גבי עולת העוף ועולה בין נדר בין נדבה אין צאה מן המעשר כיון דאין זה אכילת אדם כדדריש בסיפרי בפ' עשר תעשר ת"ל ואכלת ושמתם שמהם שיש זה אכילה ילאו עולות שאין עמהן אכילה ואין להאריך כאן יותר !

מְרוּבָּה קתני תנא ושייר. לשון ראשון דמיימי סיעתא לא צעי למימר דשייר דסדר ההוא לישנא דמיון דקתני מרובה אין לומר שייר כמו באין בין וכן משמע בלשון דקאמר ללישנא בתרא מי קתני אין בין מרובה קתני משמע שמתילה היה סבור דמרובה הוּ כמו אין בין וא"מ ומאי שייר דהאי שייר וי"ל דשייר טענת גנב באצידה דדריש לקמן רבי יוחנן דמשלם כפל ואי טעין טענת גנב לא משלם ארבעה וחמשה דאמר לקמן בפירקין (ד' עח:) ועוד יש מפרשים דאין לחוש הכא אם אינו משייר כי אם דבר אחד כיון דלא נחת למניינא אלא דגלי לן שיש ריבוי בכפל מארבעה וחמשה:

יִצְאוּ קרקעות בו'. וא"מ כיון דלמעטיי משבועה כדאמרינן בפרק הזהב (ב"מ ד' יז:) תיפוק ליה דאין צהם כפל בטוען טענת גנב דלא משלם אלא בשבועה כדאמרינן לקמן בשמעתין וליכא למימר דלאטריך לקופץ ומשנע דצהגוזל קמא (לקמן ד' קו.) מוכח דלא משלם אלא"כ ב"ד משביעין אותו וי"ל דלאטריך להיכא דנשנע ע"י גלגול דמתנן (קדושין ד' סו.) זוקקין הנכסים שיש להם אחריות עם הנכסים כו' לישנע עליהן ומיהו לפי מאי דמסקינן לקמן האי כל ריבוי הוא מדלא כתיב הני פרטי גבי כסף וכלים וס"ל דכפל ושבועה הכל אחד ניהא דליכא אלא חד קרא לתרווייהו וא"מ וגניבה בקרקע היכי שייכא וי"ל צמשיג גבול א"צ במחוזר לקרקע כי ההיא ד' גפנים טעונות וטוען שנגנזו לו ה' ונמלא שהוא גנבם (שבועות ד' מב:) **יִצְאוּ** שטרות. ואם תאמר למה לי קרא למעט מכפל והא אפי' אבדו צידים לא משלם קרן למאן דלא דאין דינא דגרמי ואפי' מאן דלאין לא הוו אלא מדרבנן כדפרישית בסוף [הפרה] (ד' נד. ד"ה תמור) וי"ל כיון דאי איתיה לשטר צעין חייב להחזיר ^(ט) (משלם) סלקא דעתך דכשמוחזיר ^(ט) [משלם] ^(ט) (מחזיר) הכפל עמו:

הכונם פרק ששי בבא קמא

מתני' גז. אשטנניי"ל: **גב'** למעלה מעשרים אמה. לא חזו לה אינשי ולא מפרסם ניסא ואנן לפרסומי ניסא צעינן:

הדרן עלך הבונם

מְרוּבָּה. **אין הגונב אחר הגנב** כו'. דכתיב ^(ט) וגונב מבית האיש ולא מבית הגנב: **גב'** **בטוען טענת גנב** גנב צא וגנבו ודרשינן לקמן בשמעתין ^(ט) דחייבו רחמנא כפילא אס נשנע ונמלא שקין: **לא קפני**. אלמא נהגי ד' וה' בטוען טענת גנב אס טצח ומכר: **מי קפני אין בין**. דהוי דוקא ולא שייר מיד: **קפני**. קלת דכריס שזו מרובה על זו ושייר: **שקושו לקרקעות**. דכתיב והתנחלתם ארצם וגו' (ויקרא כה): **אין גופן ממון**. אלא גורמין לגבות ממון: דהא

אימא לך אפי' למעלה מעשרה מאי אמרת אבעי לך לאנוחה למעלה מוגמל ורוכבו כיון דבמצוה קא עסיק כולי האי לא אטרחוה רבנן ^(ט) אמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרבי תנחום ^(י) גר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי:

הדרן עלך הבונם

מְרוּבָּה מדת תשלומי כפל ממדת תשלומי ארבעה וחמשה וישמדת תשלומי כפל נוהגת בין בדבר שיש בו רוח חיים ובין בדבר שאין בו רוח חיים וימדת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נוהגת אלא בשור ושה בלבד שנאמר יכי יגובו איש שור או שה ומבחו או מכרו וגו' ^(חא) אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל ^(ט) ולא המוכח ולא המוכר אחר הגנב משלם תשלומי ארבעה וחמשה: **גב'** ואילו מדת תשלומי כפל נוהגת בין בגנב בין בטוען טענת גנב ומדת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נוהגת אלא בגנב בלבד לא קתני מסייע ליה לרבי חייא בר אבא ^(א) דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן י'המוען טענת גנב בפקדון משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה מי קתני אין בין מרובה קתני ^(ט) תנא ושייר: שמדת תשלומי כפל נוהגת כו'. מנה"מ דת"ר ^(ט) על כל דבר פשע כלל על שור על חמור על שה ועל שלמה פרט על כל אבידה חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט ^(ב) מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון אף כל דבר המטלטל וגופו ממון ^(ג) יצאו קרקעות שאינן מטלטלין יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות שאף על פי שמטלטלין אין גופן ממון יצא הקדש רעהו כתיב אי מה הפרט מפורש דבר שנבלתו מטמא במגע ובמשא אף כל דבר שנבלתו מטמא במגע ובמשא אבל עופות לא ומי מצית אמרת הכי והא שלמה כתיב אמרי אנן בבעלי חיים קאמרינן אימא בבעלי חיים דבר שנבלתו מטמא במגע ובמשא אין דבר שאין נבלתו מטמא במגע ובמשא לא דהא

ישוחן דמשלם כפל ואי טעין טענת גנב בפקדון לא משלם ארבעה וחמשה דאמר לקמן בפירקין (ד' עח:) ועוד יש מפרשים דאין לחוש הכא אם אינו משייר כי אם דבר אחד כיון דלא נחת למניינא אלא דגלי לן שיש ריבוי בכפל מארבעה וחמשה:

יִצְאוּ קרקעות בו'. וא"מ כיון דלמעטיי משבועה כדאמרינן בפרק הזהב (ב"מ ד' יז:) תיפוק ליה דאין צהם כפל בטוען טענת גנב דלא משלם אלא בשבועה כדאמרינן לקמן בשמעתין וליכא למימר דלאטריך לקופץ ומשנע דצהגוזל קמא (לקמן ד' קו.) מוכח דלא משלם אלא"כ ב"ד משביעין אותו וי"ל דלאטריך להיכא דנשנע ע"י גלגול דמתנן (קדושין ד' סו.) זוקקין הנכסים שיש להם אחריות עם הנכסים כו' לישנע עליהן ומיהו לפי מאי דמסקינן לקמן האי כל ריבוי הוא מדלא כתיב הני פרטי גבי כסף וכלים וס"ל דכפל ושבועה הכל אחד ניהא דליכא אלא חד קרא לתרווייהו וא"מ וגניבה בקרקע היכי שייכא וי"ל צמשיג גבול א"צ במחוזר לקרקע כי ההיא ד' גפנים טעונות וטוען שנגנזו לו ה' ונמלא שהוא גנבם (שבועות ד' מב:) **יִצְאוּ** שטרות. ואם תאמר למה לי קרא למעט מכפל והא אפי' אבדו צידים לא משלם קרן למאן דלא דאין דינא דגרמי ואפי' מאן דלאין לא הוו אלא מדרבנן כדפרישית בסוף [הפרה] (ד' נד. ד"ה תמור) וי"ל כיון דאי איתיה לשטר צעין חייב להחזיר ^(ט) (משלם) סלקא דעתך דכשמוחזיר ^(ט) [משלם] ^(ט) (מחזיר) הכפל עמו:

רעהו

מסורת הש"ס

א) ג"צ ס. שנת כא:;
ב) לעיל כ. שנת כא:;
ג) לעיל ג. ד) שנת כא:;
ד) שנת כא:;
ה) שנת כא:;
ו) [לקמן סט:];
ז) וי' תוס' לקמן ס: ד"ה א"ן;
ח) [לקמן סג: קו:];
ט) [סוכה נד. ושי"ן];
י) ב"מ ט: שטעות מב;
יא) [לקמן קח:];
יב) [דף סג:];
יג) וי' תוס' חגיגה ת. ד"ה אמאי [ותוס' תענית יג: ד"ה מאי];
יד) ר"מ

תורה אור השלם

1. כי יגבב איש שור או שה וטבחו או מקברו חמשה בקר ישלם תחת השור וארבע באן תחת השמה כא לו
2. על כל דבר פשע על שור על חמור על שה על שלמה על כל אבידה אשר יאמר כי הוא זה עד האלהים ובא דבר שניהם אשר ירשיען אלהים ישלם שנים קרעהה שמות כב ח

גליון הש"ס

מתני' ההנוני חייב. עין לעיל דף כ ע"ב תוס' ד"ה ה"ה אמאי:

לעזי רש"י

אשטנניי"ל [אשטנניי"ל]. ניצוח.

מוסף רש"י

גז. נילוח, אשטנניי"ל ש (שבת כא) יחלאת מן הבחל כשהפטיש מכה עליו (ב"ב כו.) פטיש. קורטם גדול של נפחים (שבת כא:) את הבורה. בית גדול (לעיר כב.) בעל חנוכה חייב שלא היה לו להגדיל בחצילתו שתכנס לתחת (שבת כא.) בנר חנוכה פטור. חנוני, שגרשות פרסום מזהה הניחה שם (שם) שמוזה להניחה בנשות הידנים לפרסומי ניסא (לעיר כב.) למעלה מעשרים אמה פסולה. דלא שלטא זה עינא למעלה מ'י אמה וליכא פרסומי ניסא (שבת כב.) כסוכה וכמבוי. דתנן בזה נהדיא צעיונין (ב.) ומסכת סוכה (ג.) דפסולי (שבת כב.) הדרן עלך הבונם משלם תשלומי ארבעה וחמשה. כנגב עצמו, דנפקא ליה מנגב הגנב (לקמן טג.) על כל דבר פשע. סיפיה דקרא משמעי בטוען טענת גנב או כנגב עצמו (ב"ב יז.)